

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Clemens kraft AS
Fridtjof Nansens plass 6
0160 OSLO

Deres ref

Vår ref
16/1210-

Dato
12 FEB 2016

Søknad fra Clemens kraft AS om bygging av Skorva kraftverk i Hjartdal kommune i Telemark

1. Bakgrunn

Olje- og energidepartementet viser til søknad av 22.12.2010 fra Fjellkraft AS (nå Clemens kraft AS) om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Skorva kraftverk. Kraftverket vil utnytte fallet i elva Skorva mellom kote 638 og kote 120, en strekning på rundt seks kilometer. Kraftverket er planlagt med en installasjon på 4 MW og vil gi en midlere årsproduksjon på rundt 12 GWh. Skorva renner ut i Hjartdøla oppstrøms Sauland sentrum. Det er lagt opp til en minstevannføring på 19 l/s hele året, noe som tilsvarer 5-persentilen for sommerhalvåret.

Søknaden er behandlet parallelt med søknad fra Sauland kraftverk AS om bygging av Sauland kraftverk og søknad fra Skagerak Nett og Sauland kraftverk AS om tillatelse til nødvendig nettilknytning for Sauland kraftverk. Både Clemens kraft AS og Sauland kraftverk AS søker om å utnytte fallet i Skorva.

2. NVEs innstilling

NVE mener ulempene er større enn fordelene ved bygging av Skorva kraftverk, og anbefaler i innstilling 13.02.2014 at det ikke gis konsesjon. I innstilling til søknaden fra Sauland kraftverk har NVE anbefalt å ta ut bekkeinntaket i Skorvabl.a. av hensyn til fuktighets-krevende naturtyper med rødlistede arter, gyteområder for ørret som er vertsfisk for elve-musling og behovet for å ivareta restvannføring til Hjartdøla. NVE mener Skorva kraftverk vil påvirke flere av de samme interessene som gjorde at NVE anbefalte å utelate Skorva-inntaket i Sauland kraftverk.

3. Merknader til NVEs innstilling

Departementet sendte 06.03.2014 NVEs innstillinger til søknadene fra Sauland kraftverk, Skagerak Nett og Fjellkraft på høring til Hjartdal kommune, Notodden kommune og Telemark fylkeskommune. Hjartdal kommune skriver i uttalelse 16.05.2014 at de ikke har merknader til NVEs innstilling vedrørende Skorva kraftverk.

Den 19.08.2014 ble det avholdt felles befarings for søknadene fra Sauland kraftverk, Skagerak nett og Fjellkraft AS.

I kommentarer til NVEs innstilling 22.08.2014 skriver Fjellkraft bl.a.:

Underveis i arbeidet med Skorva-prosjektet har Fjellkraft vært klar over at Sauland kraftverk ønsket å overføre Skorva, og at Fjellkrafts prosjekt ville falle dersom denne overføringen ble konsesjonsgitt. Vi registrerer av NVEs konsesjonsanbefaling at det ikke gis konsesjon til å overføre Skorva til Sauland kraftverk og mye av grunnlaget for avslaget på Skorva dermed faller bort. Basert på NVEs anbefalte konsesjonsvilkår for Sauland kraftverk og inntrykk fra Sauland-befaringen den 19.8.2014 mener vi at Skorva-prosjektet ikke kommer i konflikt eller konkurranse med Sauland kraftverk. Dette, kombinert med et sviktende avslagsgrunnlag i NVEs innstillingsbrev datert den 13.2.2014, gjør at vi tillater oss å anmode om at Skorva-prosjektet tas opp til realitetsbehandling. Dersom dette ønsket imøtekommes, vil vi være innstilt på å tilpasse Skorva-prosjektet til vilkårene i en eventuell konsesjon for Sauland kraftverk.

NVE har i sitt korte brev konkludert med følgende for å anbefale at det ikke gis konsesjon:

- *Hensynet til fuktighetskreven naturtyper med rødlistede arter*
- *Gyteområder for ørret som er vertsfisk for elvemusling*
- *Behovet for å ivareta restvannføring til Hjartdøla.*

Det er verdt å merke seg at denne vurderingen gjelder overføring av Skorva til Sauland kraftverk, som er en annen løsning enn det Fjellkraft har søkt om. NVE har i denne sammenheng kun henvist til at Skorva kraftverk vil påvirke flere av de samme interesser som gjorde at NVE anbefalte å utelate bekkeinntak av Skorva ved vurdering av Sauland kraftverk.

Fjellkraft har søkt om konsesjon til utbygging av Skorva kraftverk etter vannressursloven. Søknaden er fra vår side utredet i samsvar med NVEs veileder, herunder er påvirkning på biologisk mangfold utredet med følgende samlet konsekvens for biologisk mangfold: Middels negativ.

Fjellkraft har følgende kommentarer til de enkelte punkter som NVE har henvist til:

- *Fuktighetskreven naturtyper med rødlistede arter.*
- Her vises til sammendrag i biologisk mangfoldsrapport (Faun Naturforvaltning AS) i konsesjonssøknaden vår:*

Virkninger på biologisk mangfold

Innenfor influensområdet er det registrert to naturtyper bestående av rike skogtyper som begge er vurdert å ha A-verdi, samt ei bekkekløft vurdert å ha B-verdi. Nedre del av området har også smale striper med flompåvirket gråor-heggeskog langs elva. Hele 23 rødlistede arter hvorav 17 stk i kategori nær truet (NT). 5 stk i kategori sårbar (VU) og 1 stk i kategori sterkt truet (EN), er påvist i området. Området har også forekomst av flere sjeldne og trua vegetasjonstyper. Videre er det registrert viktig hekkeområde for hakkespett og leveområde for jerpe, som begge er vurdert å ha B-verdi, Fossekall og ørret er også registrert i området.

Rørtraseen som følger eksisterende bilvei nær hele veien, vil sammen med inntak berøre ca 5 % av avgrenset bekkekløft "Skorva øvre", Videre vil rørtraseen berøre < 1 % av avgrenset rik edellauvskog "Listul-Skårdal", samt rundt 6 % av avgrenset naturtype "Steinskotet V". Ved Skårdal kan enkelte styva trær i randsonen til avgrenset naturtype berøres av traseen. Alle registrerte naturtyper blir indirekte påvirket gjennom redusert vannføring. Da naturverdiene i området først og fremst er knyttet til rike skogtyper i naturskogtilstand, sammen med beskyttende topografi i bekkekløfta, og i mindre grad til selve vannføringen, vurderes virkningsomfanget for biologisk mangfold her som mindre negativt. Flomvannføringene vil om en i noe begrenset omfang opprettholdes. Dette vil sikre betingelser bl.a. for smale striper med formpåvirket gråor-heggeskog og forstyrrelsesbetinga arter som huldregras (NT). Utover noe forstyrrelse i anleggsperioden antas ikke registrerte funksjonsområder for hakkespett og jerpe å bli nevneverdig negativt påvirket. Redusert vannføring vil derimot virke negativt for fossefall og ørret.

Med bakgrunn i vurdering av verdi og omfang er samlet konsekvens for biologisk mangfold satt til middels negativ (--). Slipp av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring, sammen med stikking av rørtrase forbi Skårdal, er foreslått som avbøtende tiltak

Vi trekker her frem spesielt følgende: «Da naturverdiene i området først og fremst er knyttet til rike skogtyper i naturskogtilstand, sammen med beskyttende topografi i bekkekløfta, og i mindre grad til selve vannføringen, vurderes virkningsomfanget for biologisk mangfold her som mindre negativt.»

- Gyteområder for ørret som er vertsfisk for elvemusling.

Her vises til igjen til biologisk mangfoldsrapport:

Tilslig fra restfeltet nedstrøms planlagt inntak, som i følge Småkraftkonsulent utgjør 11,6 km² ved samløp Hjartdøla, vil i merkbar grad bidra med å opprettholde restvannføring i nedre del av elva. For den fiskeførende strekningen i Skorva som strekker seg ca. 1 km opp fra samløp Hjartdøla, vil restfeltet som her utgjør 10,6 km², bidra til at vannføringen på denne strekningen alltid vil være ≥ 38 % av naturlig vannføring i tillegg til det som blir sluppet som minstevannføring. Dette betyr at minimum vannføring for den nedre fiskeførende delen av Skorva, vil være 60 l/s når kraftverket er i drift.

I deler av flomperiodene om våren og høsten vil vannføringen i Skorva være betydelig større enn største slukeevne. I disse periodene vil store deler av flomvannet vil gå i elveløpet som tidligere (se fig. 18). Resten av året derimot vil det bli lengre perioder hvor øvre del av den utbygde elvestrekningen blir nær tørrlagt dersom det ikke slippes minstevannføring. Restfeltet nedstrøms inntak bidrar med å opprettholde en visse restvannføring i nedre del av strekningen som får fraført vann.

Her trekkes frem følgende: «For den fiskeførende strekningen i Skarva som strekker seg ca 1 km opp fra samløp Hjartdøla, vil restfeltet som her utgjør 10,6 km², bidra til at vannføringen på denne strekningen alltid vil være > 38 % av naturlig vannføring i tillegg til det som blir sluppet som minstevannføring. Dette betyr at minimum vannføring for den nedre fiskeførende delen av Skarva, vil være 60 l/s når kraftverket er i drift.»

På befaringen den 19.8.2014 nevnte Norconsults fagmann på elvemusling at deres undersøkelser i nedre Skorva hadde påvist begrenset med ørret i den potensielt fiskeførende delen av Skorva oppstrøms for samløpet med Hjartdøla, noe som også vil svekke avslagsargumentet tilknyttet potensielle gyteområder for ørret som vertsfisk for elvemusling. Vi vil også kunne vurdere å flytte kraftstasjonen fra kote 120 (samløp Skorva-Hjartdøla) oppstrøms, noe som vil bevare store deler av potensielt fiskeførende del av Skorva i sin opprinnelige form.

- *Behovet for å ivareta restvannføring til Hjartdøla.*

Denne begrunnelsen har ingen relevans til Skorva kraftverk. Skorva kraftverk vil slippe alt vann ut til Hjartdøla (alternativt oppstrøms i nedre del av Skorva dersom kraftstasjonen flyttes). Skorva kraftverk vil således ikke redusere restvannføringen i Hjartdøla.

Avslutningsvis vil vi nevne at Fjellkraft har inngått utbyggingsavtale med flertallet av grunneiere med fallrettigheter til den aktuelle elvestrekningen i Skorva. Prosjektet er ikke konfliktfylt og ønsket av grunneierne. Fjellkraft og grunneierne har i fellesskap lagt ned betydelige ressurser (tid og penger) i arbeidet med prosjektet. I forhold til forvaltningspraksis i småkraftsaker reagerer vi derfor på NVEs behandling av saken. Sammen med grunneierne vil vi derfor i fellesskap om at Fjellkrafts konsesjonssøknad umiddelbart returneres NVE for realitetsbehandling. Skorva vil eventuelt kunne behandles samordnet med to andre Clemens Kraft-søknader i Hjartdal (Svigsåi og Heddevassåi)."

Departementet besvarte henvendelsen i brev av 01.10.2014 og orienterte om at saken ville bli behandlet av departementet parallelt med søknaden fra Sauland kraftverk AS.

4. Departementets vurderinger

Tillatelse til Skorva kraftverk kan gis dersom fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne interesser, jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Bevaring av naturmangfoldet inngår i skjønnsutøvingen ved saksbehandling etter vassdragslovgivningen. Det innebærer at søknaden om bygging av Skorva kraftverk og miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv der tiltakets bidrag til den nasjonale satsingen på fornybar energi og hensynet til kraftforsyningen avveies mot tapet eller forringelsen av naturmangfoldet.

Bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for vedtak etter vannressursloven. Det vises i den sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Disse forvaltningsmålene blir iaktatt ved departementets behandling av søknaden når det skal fattes vedtak etter vassdragslovgivningen.

I tråd med naturmangfoldloven § 8 første ledd om kunnskapsgrunnlaget, bygger departementet på følgende for sin vurdering og innstilling:

- Søknad av 22.10.2010 fra Fjellkraft AS.
- NVEs innstilling av 13.02.2014 i sakene om Skorva kraftverk og Sauland kraftverk.
- Høringsuttalelser og søkers merknader til NVEs innstilling.
- Rapport fra Faun Naturforvaltning (Faun 2010) med referanser til rapportene. utarbeidet i forbindelse med KU for Sauland kraftverk, særlig Sauland kraftverk – virkninger på flora, vegetasjon og naturtyper (Oddane 2008).
- Oppdaterte søk i Naturbase og Artsdatabankens artskart.

Etter departementets syn utgjør den samlede dokumentasjon i saken et faktagrunnlag som er tilstrekkelig til å vurdere virkningene av kraftutbyggingen på naturmangfoldet, og for å fatte vedtak i saken, jfr. forvaltningsloven § 17.

Skorva kraftverk er planlagt med en installasjon på 4 MW og vil gi en midlere årsproduksjon på rundt 12 GWh. Kraftverket vil i all hovedsak produsere energi i sommerhalvåret.

I følge fagrapporten som fulgte søknaden (Faun, 2010) er det innenfor influensområdet registrert to naturtypelokaliteter i øvre deler av Skorva som er vurdert å ha stor verdi (verdi A). Verdien er gitt bl.a. grunnet flere rødlistede arter og sårbare naturtyper, herav forekomster av de truede artene sjokoladekjuke (VU) og lys hårkjuke (VU) og den truede naturtypen høstingsskog (EN). I tillegg er et tredje kjerneområde registrert som naturtypen bekkekløft og vurdert til middels verdi av Faun 2010 og til stor verdi av Oddane 2008. Her er det også registrert rødlistede arter og sårbare vegetasjonstyper, herunder fragmenter av rikt hasselkratt som også er en truet vegetasjonstype.

I følge Faun 2010 er totalt hele 23 rødlistede arter påvist i området i tillegg til flere sjeldne og truede vegetasjonstyper. Samlet er verdien av biologisk mangfold i influensområdet vurdert å være stor i begge rapportene. Potensialet for funn av ytterligere rødlistede arter vurderes å være stort.

Middelvannføringen ved inntaket er beregnet til 459 l/s. 5-persentil er i søknaden oppgitt til 19 l/s sommer og 38 l/s vinter. Planlagt minstevannføring er satt til 19 l/s for hele året. I et middels tørt år vil vannføringen ligge på minstevannføringen 296 dager i året.

Med utbyggingen vil en strekning på 6,2 kilometer få vesentlig lavere vannføring enn i dag. I tillegg medfører rørgate og andre nødvendige anlegg inngrep som også berører naturverdiene i området.

Alle de nevnte naturtypene vil berøres indirekte av lavere vannføring. Redusert vannføring vil videre medføre negativ påvirkning av fossesprøytsoner i bekkekløft og enkelte sjeldne arter som pelsblæremose (VU), kort trolleskjegg (NT) og rimnål (NT). Huldregras (NT) vil i følge Oddane 2008 bli påvirket stort negativt bl.a. grunnet reduserte flomtopper. Fraføring av vann vil videre ha negativ påvirkning på ørret og fossefall. Uavhengig av hvor stor ørretbestanden i Skorva er, er det ikke tvilsomt at det er gode gyte- og oppvekstområder for ørret i nedre deler av Skorva. Samlet vurdering av tiltakets konsekvens er i Faun, 2010 satt til middels negativ.

Elvemusling er en nasjonal ansvarsart og Hjartdøla har en svært verdifull bestand av elvemusling. Elvemusling er avhengig av ørret for å kunne være reproduserende. Ivaretagelse av ørretbestanden i Skorva, som samløper med Hjartdøla like nedstrøms det planlagte kraftverket, har derfor også indirekte betydning for elvemuslingbestanden i Hjartdøla. Dette synes ikke å være vektlagt i Faun 2010.

I NVEs anbefaling om å ta ut Skorva fra planene om Sauland kraftverk uttales bl.a.:

Skorva og Vesleåa/Kjempea er registrert med flere viktige naturtyper som blant annet bekkekløfter der det er funnet en rekke rødlistede arter. Særlig i Skorva vil en bekkekløft av nasjonal til regional verdi bli direkte berørt. Bekkene omtales også som viktige gytebekker for ørreten i Hjartdøla som igjen er viktig for rekruttering av elvemusling.

Departementet viser til "Retningslinjer for små vannkraftverk" som ble utgitt av Olje- og energidepartementet i 2007 hvor det står at:

Tiltak som kommer i konflikt med arter som er "kritisk truet" eller "sterkt truet", eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre nasjonal oppfyllelse av internasjonale avtaler, kan ikke påregne å få konsesjon.

Tiltak som kommer i konflikt med biologisk mangfold av stor og middels verdi for øvrig må påregne pålegg om avbøtende tiltak som reduserer konflikten.

I influensområdet for Skorva kraftverk er det påvist flere truede arter og naturtyper som vil påvirkes av redusert vannføring. I tillegg berøres indirekte elvemusling som Norge må sies å ha et internasjonalt ansvar for. Videre påvirkes en rekke andre sårbare arter og vegetasjonstyper negativt av redusert vannføring, rørgate, installasjoner og anleggsarbeid.

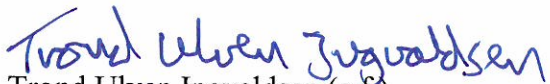
Departementet har lagt vesentlig vekt på hensynet til biologisk mangfold, og kan ikke se at fordelene ved bygging av Skorva kraftverk overstiger ulempene.

5. Departementets vedtak

Olje- og energidepartementet avslår søknaden fra Clemens kraft AS om tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Skorva kraftverk.

Vedtaket kan påklages til Kongen i statsråd innen tre uker, jf. forvaltningsloven § 29. Klagen sendes i så fall til Olje- og energidepartementet.

Med hilsen

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
Avdelingsdirektør

Pål Martin Sand
seniorrådgiver

Kopi til:

Norges vassdrags- og energidirektorat
Hjartdal kommune
Sauland kraftverk AS